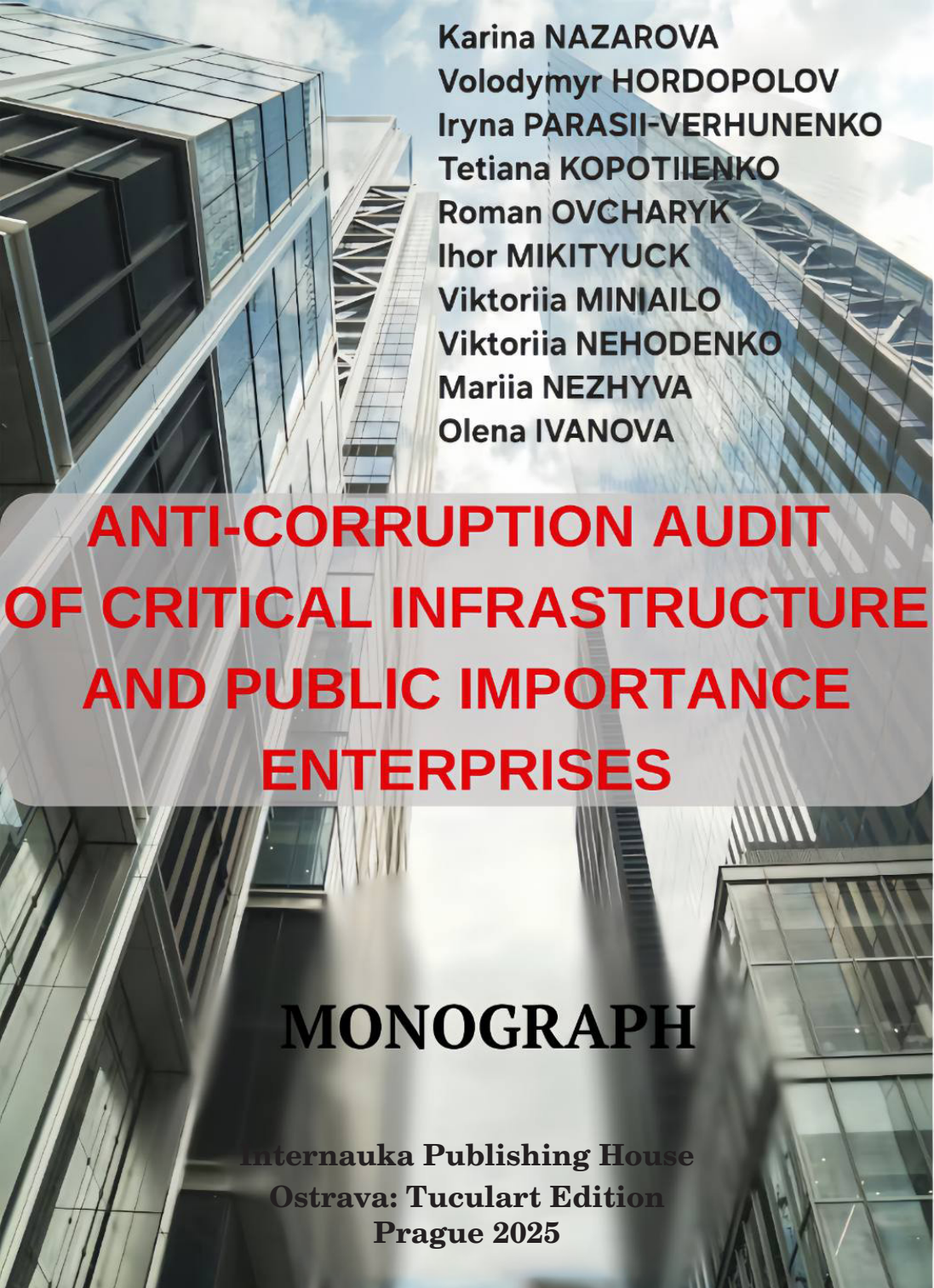

Karina NAZAROVA
Volodymyr HORDOPOLOV
Iryna PARASII-VERHUNENKO
Tetiana KOPOTIIENKO
Roman OVCHARYK
Ihor MIKITYUCK
Viktoriia MINIAILO
Viktoriia NEHODENKO
Mariia NEZHYVA
Olena IVANOVA

**ANTI-CORRUPTION AUDIT
OF CRITICAL INFRASTRUCTURE
AND PUBLIC IMPORTANCE
ENTERPRISES**

MONOGRAPH

**Internauka Publishing House
Ostrava: Tuculart Edition
Prague 2025**

Каріна НАЗАРОВА
Володимир ГОРДОПОЛОВ
Ірина ПАРАСІЙ-ВЕРГУНЕНКО
Тетяна КОПОТІЄНКО
Роман ОВЧАРИК
Ігор МИКИТЮК
Вікторія МІНЯЙЛО
Вікторія НЕГОДЕНКО
Марія НЕЖИВА
Олена ІВАНОВА

АНТИКОРУПЦІЙНИЙ АУДИТ ПІДПРИЄМСТВ КРИТИЧНОЇ ІНФРАСТРУКТУРИ ТА СУСПІЛЬНОГО ЗНАЧЕННЯ

МОНОГРАФІЯ

Видавничий дім «Інтернаука»
Ostrava: Tuculart Edition
Прага 2025

УДК 342.841:657.6]:334.72:338.49

DOI: 10.25313/978-80-88474-36-4

**Назарова К. О., Гордополов В. Ю., Парасій-Вергуненко І. М.,
Копотієнко Т. Ю., Овчарик Р. Ю., Микитюк І. С., Міняйло В. П.,
Негоденко В. С., Нежива М. О., Іванова О. М.**

Антикорупційний аудит підприємств критичної інфраструктури та суспільного значення: монографія / К. О. Назарова. — Прага: Видавничий дім «Інтернаука», Ostrava: Tuculart Edition, 2025. — 354 с.

ISBN 978-80-88474-36-4

У монографії висвітлено результати фундаментального наукового дослідження на тему «Антикорупційний аудит підприємств критичної інфраструктури та суспільного значення». Автори монографії, доктори та кандидати економічних наук, професори та доценти дослідницького центру антикорупції та фінансових розслідувань провідного закладу вищої освіти в Україні — Державного торговельно-економічного університету (<https://knute.edu.ua/blog/read/?pid=47050>). Актуальність дослідження та отримані результати є значними, особливо в умовах повномасштабної війни РФ проти України, коли питання подолання корупції є екзистенційним питанням виживання української держави.

Монографія містить п'ять взаємопов'язаних структурних розділів, які висвітлюють ключові імперативи антикорупційного аудиту підприємств критичної інфраструктури та суспільного значення: правове забезпечення антикорупційного аудиту; його соціально-економічних потенціал; інформаційно-аналітичне забезпечення та особливості проведення в умовах диджиталізації; праксеологію та реалізацію отриманих за результатами аудиту результатів.

Монографія може бути інформаційно корисною для наукових співробітників, докторантів, аспірантів, науково-педагогічних працівників, здобувачів освіти економічних та юридичних спеціальностей закладів вищої освіти, внутрішніх та зовнішніх (незалежних) аудиторів, представників державних інституцій, власників та CEO компаній, професійних та непрофесійних користувачів інформації.

УДК 342.841:657.6]:334.72:338.49

ISBN 978-80-88474-36-4

© Назарова К. О., Гордополов В. Ю.,
Парасій-Вергуненко І. М., Копотієнко Т. Ю.,
Овчарик Р. Ю., Микитюк І. С., Міняйло В. П.,
Негоденко В. С., Нежива М. О., Іванова О. М., 2025
© Видавничий дім «Інтернаука», 2025
© Tuculart Edition (Tuculart s.r.o.), 2025

Автори:

Назарова Каріна Олександрівна, д-р. екон. наук, проф.

Гордополов Володимир Юрійович, д-р. екон. наук, проф.

Парасій-Вергуненко Ірина Михайлівна, д-р. екон. наук, проф.

Копотієнко Тетяна Юріївна, канд. екон. наук, доц.

Овчарик Роман Юрійович, канд. екон. наук, доц.

Микитюк Ігор Сергійович, канд. екон. наук, доц.

Міняйло Вікторія Петрівна, канд. екон. наук, доц.

Негоденко Вікторія Степанівна, канд. екон. наук, доц.

Нежива Марія Олександрівна, канд. екон. наук, доц.

Іванова Олена Миколаївна, канд. екон. наук, доц.

Рецензенти:

Кашена Н. Б., д-р екон. наук, проф., завідувач кафедри обліку та оподаткування Державного біотехнологічного університету

Сисоева І. М., д-р екон. наук, проф., професор кафедри економіки, обліку та оподаткування Вінницького навчально-наукового інституту економіки Західноукраїнського національного університету

Шалімова Н. С., д-р екон. наук, проф., декан економічного факультету Центральноукраїнського національного технічного факультету

Олендій О. Т., канд. екон. наук, сертифікований аудитор, дипломований спеціаліст з міжнародної фінансової звітності АССА, віце- партнер аудиторської фірми

Роздобудько В. В., канд. екон. наук, сертифікований аудитор, DipIFRS АССА, САР

Павлов В. В., д-р екон. наук, професор кафедри економіки фінансів та обліку Європейського університету, аудитор ТОВ «Стандарт аудит»

UDC 342.841:657.6]:334.72:338.49

DOI: 10.25313/978-80-88474-36-4

**Nazarova Karina, Hordopolov Volodymyr, Parasii-Verhunencko Iryna,
Tetiana Kopotiienko, Ovcharyk Roman, Mikityuck Ihor,
Miniailo Viktoriia, Nehodenko Viktoriia, Nezhyva Mariia,
Ivanova Olena**

Anti-corruption audit of enterprises of critical infrastructure and public importance: monograph / Karina Nazarova. — Prague: Internauka Publishing House, Ostrava: Tuculart Edition, 2025. — 354 p.

ISBN 978-80-88474-36-4

The monograph presents the results of a fundamental scientific study entitled «Anti-corruption audit of enterprises of critical infrastructure and social importance». The authors of the monograph are doctors and candidates of economic sciences, professors and associate professors of the research center of anti-corruption and financial investigations of the leading institution of higher education in Ukraine — at the State University of Trade and Economics (<https://knute.edu.ua/blog/read/?pid=47050>). The relevance of the research topic and the findings obtained is particularly high, especially in the context of the full-scale war waged by the Russian Federation against Ukraine, when overcoming corruption has become an existential issue for the survival and resilience of the Ukrainian state.

The monograph consists of five interrelated structural sections that comprehensively address the key imperatives of anti-corruption auditing of enterprises of critical infrastructure and social importance: the legal framework for anti-corruption auditing; its socio-economic potential; information and analytical support and the specific features of conducting audits in the context of digitalization; the praxeology of anti-corruption auditing; and the implementation of audit results.

The monograph may be of informational value to researchers, doctoral and post-graduate students, academic and teaching staff, students of economic and legal specializations at higher education institutions, internal and external (independent) auditors, representatives of public authorities, business owners and CEOs, as well as professional and non-professional users of information.

UDC 342.841:657.6]:334.72:338.49

ISBN 978-80-88474-36-4

© Nazarova K., Hordopolov V., Parasii-Verhunencko I.,
KopotiienkoT., Ovcharyk R., Mikityuck I., Miniailo V.,
Nehodenko V., NezhyvaM., Ivanova O., 2025

© Internauka Publishing House, 2025

© Tuculart Edition (Tuculart s.r.o.), 2025

Authors:

Nazarova Karina, Doctor of Economics, Professor

Hordopolov Volodymyr, Doctor of Economics, Professor

Parasii-Verhunencko Iryna, Doctor of Economics, Professor

Kopotiienko Tetiana, PhD in Economics, Associate Professor

Ovcharyk Roman, PhD in Economics, Associate Professor

Mikityuck Ihor, PhD in Economics, Associate Professor

Miniailo Viktoriia, PhD in Economics, Associate Professor

Nehodenko Viktoriia, PhD in Economics, Associate Professor

Nezhyva Mariia, PhD in Economics, Associate Professor

Ivanova Olena, PhD in Economics, Associate Professor

Reviewers:

Kashchena Natalia, Doctor of Economics, Professor, Head of the Department of Accounting and Taxation of the State Biotechnology University

Sysoieva Inna, Doctor of Economics, Professor, Professor of departments of economics, accounting and taxation Vinnytsia Educational and Scientific Institute of Economics Western Ukrainian National University

Shalimova Natalia, Doctor of Economics, Professor, Dean of the Faculty of Economics of the Central Ukrainian National Technical Faculty

Olendiy Ostap, PhD in Economics, certified auditor, certified specialist in international financial reporting ACCA, vice-partner of the audit firm

Rozdobudko Valerii, PhD in Economics, certified auditor, DipIFRS ACCA, CAP

Pavlov Vladyslav, Doctor of Economics, Associate Professor, Professor of the Department of Economics, Finance, and Accounting European University, auditor LLC “Standard audit”

ЗМІСТ

ВСТУП	9
--------------------	----------

РОЗДІЛ 1. ПРАВОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ АНТИКОРУПЦІЙНОГО АУДИТУ ПІДПРИЄМСТВ КРИТИЧНОЇ ІНФРАСТРУКТУРИ ТА СУСПІЛЬНОГО ЗНАЧЕННЯ	12
1.1. Корупція як ключова перепона розвитку європейської держави.....	12
1.2. Правове та інституціональне забезпечення антикорупційного аудиту в ЄС та Україні.....	29
1.3. Антикорупційний аудит в забезпеченні стабільності системи національної безпеки держави.....	43
1.4. Діяльність підприємств критичної інфраструктури та суспільного значення як об'єкт антикорупційного аудиту ...	50
Висновки до розділу 1.....	76

РОЗДІЛ 2. СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИЙ ПОТЕНЦІАЛ АНТИКОРУПЦІЙНОГО АУДИТУ ПІДПРИЄМСТВ КРИТИЧНОЇ ІНФРАСТРУКТУРИ ТА СУСПІЛЬНОГО ЗНАЧЕННЯ	78
2.1. Мультивекторний потенціал антикорупційного аудиту підприємств критичної інфраструктури та суспільного значення	78
2.2. Запити та очікування користувачів інформації на результати антикорупційного аудиту.....	92
2.3. Збір, оцінка і використання доказів для потреб антикорупційного аудиту.....	121
2.4. Контроль публічних закупівель в системі антикорупційного аудиту.....	135
2.5. Форензик-діагностика як інноваційний інструмент антикорупційного аудиту.....	150
Висновки до розділу 2.....	169

РОЗДІЛ 3. АНАЛІТИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ АНТИКОРУПЦІЙНОГО АУДИТУ ПІДПРИЄМСТВ КРИТИЧНОЇ СТРУКТУРИ ТА СУСПІЛЬНОГО ЗНАЧЕННЯ	171
3.1. Аналітичне забезпечення забезпечення антикорупційного аудиту підприємств критичної структури та суспільного значення	171
3.2. Аналітичне забезпечення антикорупційного аудиту за окремими сферами економічної діяльності.....	192
3.2.1. Аналітичне забезпечення антикорупційного аудиту діяльності паливно-енергетичного сектору економіки України	192
3.2.2. Аналітичне забезпечення антикорупційного аудиту стану цифрових технологій і захисту даних.....	198
3.2.3. Аналітичне забезпечення антикорупційного аудиту діяльності системи життєзабезпечення.....	214
3.2.4. Аналітичне забезпечення антикорупційного аудиту харчової промисловості та агропромислового комплексу.....	220
Висновки до розділу 3.....	224

РОЗДІЛ 4. АНТИКОРУПЦІЙНИЙ АУДИТ ПІДПРИЄМСТВ КРИТИЧНОЇ ІНФРАСТРУКТУРИ ТА СУСПІЛЬНОГО ЗНАЧЕННЯ В УМОВАХ ДИДЖИТАЛІЗАЦІЇ	226
4.1. Імперативи антикорупційного аудиту підприємств критичної інфраструктури та суспільного значення в умовах диджиталізації	226
4.2. Гармонізація цифрових інформаційних потоків в антикорупційних фінансових розслідуваннях	236
4.3. Методика антикорупційного аудиту підприємств критичної інфраструктури та суспільного значення	255
4.4. Антикорупційний аудит стану кібербезпеки та захисту даних підприємств критичної інфраструктури та суспільного значення.....	272
Висновки до розділу 4.....	290

**РОЗДІЛ 5. ПРАКТЕОЛОГІЯ ТА РЕАЛІЗАЦІЯ РЕЗУЛЬТАТІВ
АНТИКОРУПЦІЙНОГО АУДИТУ ПІДПРИЄМСТВ
КРИТИЧНОЇ ІНФРАСТРУКТУРИ ТА СУСПІЛЬНОГО**

ЗНАЧЕННЯ 292

5.1. Аудиторська синергія в забезпеченні транспарентності
антикорупційного аудиту підприємств критичної
інфраструктури та суспільного значення..... 292

5.2. Якість та ефективність антикорупційного аудиту..... 314

5.3. Фінансові розслідування в системі антикорупційного
аудиту 319

5.4. Узагальнення та реалізація результатів антикорупційного
аудиту підприємств критичної інфраструктури і
суспільного значення..... 327

Висновки до розділу 5..... 347

*Якщо ви в чесності моїй засумнівались
Або у вмінні вести справи —
Запросіть найточніших аудиторів,
Нехай пред'являть мені докази.*

Вільям Шекспір,
«Тімон Афінський»

ВСТУП

Антикорупційний аудит — інноваційний напрям сучасного аудиту, який спрямований на вчасне виявлення існуючих ризиків корупції та шахрайства. Даний вид аудиту розвивається стрімко та набуває особливого значення для підприємств критичної інфраструктури та суспільного значення. Апогеєм запитів на антикорупційний аудит стала повномасштабна війна РФ проти України, яка для українців має екзистенційний характер. Саме війна викристалізувала високі запити українського суспільства на інформаційну транспарентність та ефективність господарювання, в першу чергу, підприємств критичної інфраструктури та суспільного значення.

Україна znana в світі своєю потужною наукою. Вона подарувала світу гелікоптер і газову лампу, вакцини від чуми та холери, ракетний двигун і рентген, електричний трамвай, електродугове зварювання, гіпсову пов'язку, CD та кінескоп, поштовий індекс, WhatsApp і ще багато-багато винаходів, так потрібних людству. Україна подарувала Європі Конституцію! Але, на жаль, поки не здолала корупцію. Корупція — ключова внутрішня перепона сталого відновлення та розвитку України, як європейської держави з багатовіковою історією.

Автори монографії, професори та доценти Дослідницького центру антикорупції та фінансових розслідувань Державного торговельно-економічного університету (Україна, місто Київ) символічно, 9 грудня, в Міжнародний день боротьби

з корупцією, презентують результати фундаментального наукового дослідження «Антикорупційний аудит підприємств критичної інфраструктури та суспільного значення».

Саме в цей день, 9 грудня 2003 року в мексиканському місті Меріда до підписання на міжнародному рівні була відкрита Конвенція ООН проти корупції (UNCAC), ухвалена Генеральною асамблеєю ООН 31 жовтня 2003 року. Україна доєдналася до світової тенденції інформаційної транспарентності і 18 жовтня 2006 року конвенцію ратифікувала. Цей відкритий міжнародний договір передбачає заходи із запобігання корупції, криміналізації корупційних правопорушень, покаранню винних, а також механізми міжнародної співпраці в боротьбі з нею. Він зобов'язує держави-підписанти проводити політику протидії корупції, схвалити відповідні закони і заснувати спеціальні органи для боротьби з цим явищем.

Антикорупційний аудит підприємств критичної інфраструктури та суспільного значення є не лише актуальним, а й перспективним. Він спрямований як на виявлення, так і на профілактику й недопущення реалізації ризиків корупції та шахрайства, з урахуванням не лише чинного законодавства України (в першу чергу, Закону України «Про запобігання корупції»), а й концептуальних підходів, визначених в низці відомих міжнародних правових документів, таких, як: Закон США «Про корупцію закордоном», Закон Великобританії «Про боротьбу з хабарництвом» тощо.

Одним з ключових завдань держави на поточному етапі її функціонування є формування антикорупційної інфраструктури, яка буде спрямована на мінімізацію можливостей для здійснення корупційних правопорушень задля відповідності існуючим міжнародним стандартам та скорішої інтеграції українських компаній в європейське бізнес-середовище. Інтеграційні економічні процеси зумовлюють потребу в гармонізації та оптимізації національних інформаційних систем і аудиторських механізмів у міжнародному та європейському масштабах. Відповідно, незалежний антикорупційний аудит набуває дедалі більшої актуальності, є форсайтним.

Рівноправне місце України серед європейських країн, її репутаційний імідж у світі залежить від результатів антикорупційної трансформації держави. Значною мірою, від результатів антикорупційних трансформацій та ефективності й транспарентності антикорупційної екосистеми. А, значить, і від результатів антикорупційного аудиту різних суб'єктів господарювання, але, в першу чергу, підприємств критичної інфраструктури та суспільного значення.

Антикорупційний аудит є імперативом перманентного процесу моніторингу, аналізу й контролю за ризиками корупції та шахрайства на підприємствах критичної інфраструктури та суспільного значення з метою їх мінімізації, що, в результаті, позитивно впливає на ефективність діяльності вказаних суб'єктів господарювання та збільшує довіру суспільства, держави, власників та інвесторів до результатів їх господарювання.

НАУКОВЕ ВИДАННЯ

Назарова К. О., Гордополов В. Ю., Парасій-Вергуненко І. М.,
Копотієнко Т. Ю., Овчарик Р. Ю., Микитюк І. С.,
Міняйло В. П., Негоденко В. С., Нежива М. О., Іванова О. М.

АНТИКОРУПЦІЙНИЙ АУДИТ ПІДПРИЄМСТВ КРИТИЧНОЇ ІНФРАСТРУКТУРИ ТА СУСПІЛЬНОГО ЗНАЧЕННЯ

Монографія

Дизайн, редагування та оформлення —
*Назарова К. О., Гордополов В. Ю., Копотієнко Т. Ю.,
Овчарик Р. Ю.*

Комп'ютерна верстка — *Євгеній Ткаченко*

Підписано до друку 29.12.2025. Формат 60×84/16.

Друк офсетний. Папір офсетний.

Гарнітура NewCenturySchoolbook.

Ум.-друк. арк. 38,5. Наклад 300 прим.

ТОВ «Видавничий дім «Інтернаука»

Україна, м. Київ, вул. Павлівська, 22, оф. 12

Контактний телефон: +38 (067) 401-8435

E-mail: editor@inter-nauka.com

www.inter-nauka.com

Свідоцтво про внесення до Державного реєстру видавців

№ 6275 від 02.07.2018 р.

Anisiia Tomanek OSVČ

74801 Hlučín — Bobrovníky, Krivá 354/9 — ČR

Right to conduct publication activities

IČO: 06463371